

צרכנות נבונה בתקופת הקורונה

ערכת לימוד אינטראקטיבית בנושא צרכנות נבונה בתקופת הקורונה. הערכה מחולקת ל-3 יחידות.

הערכה מיועדת לכיתות: ה-ו

מומלץ לקיים שני מפגשים:

מפגש 1: יחידה 1: צרכנות נבונה בתוך הבית

מפגש 2: יחידה 2: כסף זה לא משחק, ילדים + יחידת סיכום



מטרות:

- העלאת המודעות למשבר הכלכלי בעקבות התפרצות הקורונה
- העלאת המודעות להתנהלות כלכלית חסכונית ואחראית בתקופת הקורונה
- העלאת המודעות לקשיים כלכליים בעקבות הקורונה (בתוך המשפחה ובקהילה)
- גיוס התלמידים לחשיבה ולפעולה שיסייעו למשפחה ולקהילה להתמודד עם המשבר הכלכלי בעקבות הקורונה

רקע:

משבר הקורונה הפך ממשבר בריאותי למשבר כלכלי כלל ארצי לאור צמצום הפעילות במרחב הציבורי והוצאה לחל"ת (חופשה ללא תשלום) של מאות אלפי עובדים. מנכ"ל המועצה לצרכנות מתאר כיצד אפשר להתנהל כלכלית במציאות החדשה. הוא ממליץ לרתום את הילדים ולנצל את ההזדמנות להרחיב את השיח בנושא החינוך הפיננסי. מתוך דבריו:

- מומלץ לחבר את בני המשפחה למצב ולדרך שבה המבוגרים מתכננים להתמודד איתו.
- יש לבקש את שיתוף הפעולה של הילדים.
- מומלץ לשתף גם את הילדים בהחלטות בנוגע לסעיפים בכלכלה המשפחתית שניתן לצמצם בהם (למשל לא מזמינים פיצה, מותרים על ערוץ הספורט).

מנכ"ל המועצה לצרכנות ממליץ לבדוק על מה ניתן לוותר, ואיפה אפשר לחסוך.

ההמלצה היא לשנות את הרגלי הצריכה. למשל, לוותר על עזרה (בתשלום) בניקיון הבית, לצמצם קניית מותרות כמו ממתקים, עוגות, חטיפים, הזמנת משלוחים ממסעדות ועוד.

לאור הסגר שהיה והמצב הכלכלי שהורע גילינו כי ניתן לחיות גם בלי חופשות, נסיעות, מסעדות, קניות ובילויים. לא צריך כמובן לבטל אותם לגמרי אבל המשבר לימד את כולנו שניתן לקצץ בהוצאות על מותרות.

(מתוך אתר המועצה הישראלית לצרכנות)

צרכנות בעידן הקורונה מציבה לא מעט אתגרים, ובימים אלה נערך העולם לשגרה צרכנית חדשה. הקורונה לימדה אותנו להתנהל בצורה מבוקרת יותר, להתחבר למציאות הקיימת ולהתייחס לתקציב נתון. תקופה זו מחדדת את השאלות: במה ניתן לחסוך ומה כדאי לקנות? חשוב לקנות מוצרים כדי לסייע לבעלי העסקים להמשיך את פעילותם ולמנוע את סגירת החנויות. קיימת גישה הטוענת שיש לחזק את התעשייה הישראלית, לקדם ולעודד את הציבור לרכוש תוצרת הארץ. בפעילות זאת נדון בדילמות העולות בתקופה זאת עקב השלכות נגיף קורונה.

היחידה שלפניכם עוסקת בשיקול דעת צרכני בתקופת הקורונה.

שימו לב, אנחנו נמצאים בתקופה רגישה ומאתגרת. ייתכן שישנם תלמידים בכיתה שמצבם הכלכלי קשה. לכן, תידרש רגישות מיוחדת בהעברת יחידה זו.

- בחנו כל פעילות אם היא עשויה להתאים לתלמידים שלכם. אם יש צורך בכך, ניתן לשנות תכנים מסוימים כך שיתאימו יותר לאורח החיים ולעולמם של התלמידים.

- השתדלו להגיב ברגישות ובאחריות לשאלות ולהערות של התלמידים.
- הימנעו מהשוואות ומהבעת עמדות חד משמעיות.
- הפעילות **מקנה ערכים** של שיתוף, התחשבות וראיית "הכוס המלאה" שבמצב. כל שיח הוא לגיטימי ויש להכיל דעות ורעיונות של כלל התלמידים.

מיומנויות שבאות לידי ביטוי ביחידה:

- איתור ושימוש במידע
- מודעות עצמית – היכולת של הפרט לזהות מהם הדברים החשובים לו ומהם הערכים שבהם הוא מחזיק.
- זיהוי רגשות – היכולת לזהות רגשות של העצמי באופן מדויק ולהבחין בין סוגים שונים של רגשות.
- מסוגלות עצמית – היכולת להתמודד עם מצבים שונים בחיים, להאמין ביכולת להתמודד בהצלחה עם משימות ולסגל אסטרטגיות מותאמות להתמודדות.
- להכיר ביכולת להתפתח ולהשתפר בהתמודדות עם משימות ואתגרים על ידי השקעת זמן ומאמץ.
- מודעות חברתית והבנת האחר: היכולת להבין את נקודת המבט של האחר ואת התנהגותו.

יחידה 1: צרכנות נבונה בתוך הבית

שקופית 1 – פתיח



נציג את נושא המפגש ונספר כי היום נדבר על צרכנות בדגש על תקופת הקורונה.

שקופית 2 – מהי צרכנות



תחילה נקיים דיון קצר כדי לפתוח את הפעילות. ניתן לקיים את הדיון בכיתה או מרחוק דרך הזום – בעזרת הציט' או ענן מילים. יש לאפשר לכמה תלמידים להגיב ולאחר מכן לסכם את הדברים.

רגע חושבים: שאלו את התלמידים – מהי בכלל צרכנות?

לחיצה על המילה 'צרכנות' תפתח חלונית: צרכנות היא רכישת מוצרים או שירותים ושימוש בהם.

בעקבות משבר הקורונה נפגע המשק העולמי ובתוכו גם המשק הישראלי. רבים מהעובדים הוצאו לחל"ת, אחרים פוטרו, הייתה ירידה בשכר החודשי של העובדים, ענף המלונאות נפגע קשות ובתי מלון נסגרו. תחום שירותי המזון והאירוח נפגע גם הוא: מסעדות ואולמות אירועים נסגרו. ענף התרבות והבידור שותק. הפעילות בתחום טיפולי הגוף נעצרה, ועוד בתי עסק רבים נסגרו.

שאלה נוספת – למה לדעתכם חשוב לעסוק בנושא הצרכנות דווקא עכשיו? (תקופת הקורונה השפיעה ומשפיעה על ההתנהלות הצרכנית של כולנו).

שקופית 3 – לקנות או לא לקנות?



פעילות בקבוצות קטנות: דילמות נוכח המצב במשק

נחלק את התלמידים לקבוצות בכיתה/בזום

- כאשר הפעילות מתקיימת בכיתה יש לחלק את התלמידים לקבוצות ולכל קבוצה לתת כרטיסייה עם דילמה. (הכרטיסיות נמצאות בנספחים.) כאשר הפעילות מתבצעת מרחוק, אפשר לחלק את הכיתה לקבוצות דרך תוכנת הזום ([הדרכה על כך](#)).

- בשקופית מוצעות 4 דילמות צרכניות. לחיצה על כל אחת מארבע התמונות פותחת דילמה המלווה בשאלות. הדילמות ממוספרות.

כאשר הפעילות מתבצעת מרחוק – יש להגיד לכל קבוצה איזו דילמה לבחור, או לאפשר בחירה חופשית.

רצוי לחלק לקבוצות של עד 5 תלמידים. כל קבוצה תדון בדילמה שקיבלה ותחליט כיצד להתמודד איתה.

שקופית 4 – משתפים בהחלטות



לאחר הדיון בקבוצות חוזרים למליאה, ובה נציג או נציגה מכל קבוצה יתארו את הדילמה שקיבלו ומה היו השיקולים שהנחו את קבלת ההחלטה.

שאלות לדיון קצר (בציט או פנים אל פנים בכיתה):

- האם יצא לכם להתמודד עם דילמות דומות בתקופה האחרונה או בכלל? אילו למשל?
- מה דעתכם: בימים אלה, במה הכי חשוב להתמקד כשיש דילמה הקשורה להוצאות כספיות?

- האם היו מחלוקות בקבוצה? על מה הסכמתם ועל מה לא?

שקופית 5 – הידעת?

משחק: תחרות בין שתי קבוצות – נכון או לא נכון?

יש לחלק את התלמידים לשתי קבוצות. בכל תור קבוצה אחרת מגרילה שאלה. לחיזה על תשובה אחת מביין שתי התשובות המוצעות פותחת חיווי ומידע קצר בנושא.

כדי לבחור תשובה אפשר לערוך הצבעה בין חברי הקבוצה או לתת לאחד מחברי הקבוצה לענות.

לסיכום המשחק שאלו:

האם למדתם משהו חדש שלא ידעתם קודם?

האם היו דברים שהפתיעו אתכם?

יחידה 2: כסף זה לא משחק, ילדים

שקופית 1 – צפייה בסרטון "כסף זה לא משחק, ילדים".

כסף זה לא משחק, ילדים

צפו בסרטון



שקופית 2 – שאלת סקר



יש להציג את שאלת הסקר ולסמן על פי התשובות המתקבלות מן התלמידים.

שם הסרטון שבו צפינו הוא: "כסף זה לא משחק, ילדים". האם לדעתכם השם הזה מתאים לסרטון? כן/לא.

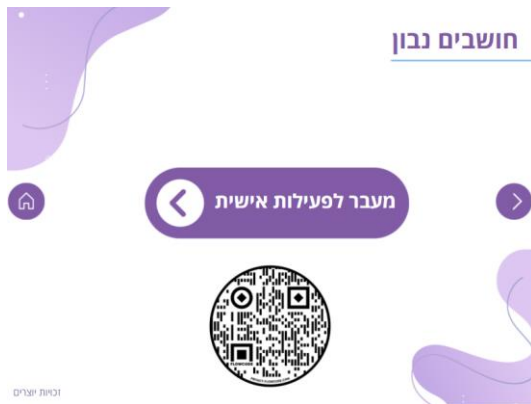
יש להתייחס לתוצאות הסקר ולקיים דיון קצר (אפשר בציט או פנים אל פנים בכיתה):

אפשר לבקש מכמה תלמידים להסביר מדוע סימנו כן/לא, ולבקש שיציעו שמות אחרים.

שאלות לדיון:

- מה היו הציפיות של הילד מהוריו בסרטון?
- האם להורים היו ציפיות מבנם?
- מה רצה הקריין ללמד את המשפחה?

שקופית 3 - חושבים נבון



בשקופית זו ישנו כפתור מעבר [לפעילות אישית אינטראקטיבית](#). כמו כן, ניתן לסרוק את בר הקוד המופיע על גבי השקופית וכך להגיע לפעילות.

הפעילות נמצאת באתר "אופק" של מטח ואפשר לשייך אותה לכלל התלמידים.

ניתן לבצע את הפעילות במחשבים/טלפונים, בכיתה או בלמידה מרחוק.

תוכן הפעילות:

עמוד 2 – לנהל סדר עדיפויות

בעמוד זה יתבקשו התלמידים לדרג עצות לניהול צרכנות נבונה, על פי השקפתם וניסיונם.

לאחר מכן יתבקשו לחשוב על תוכניות הרכישה שלהם ולבחון האם העצות מהסעיף הקודם עשויות לעזור להם בבחירות הצרכניות שיעשו.

עמוד 3 – לדחות סיפוקים

בעמוד זה יענו התלמידים על שאלון מאתגר העוסק בדחיית סיפוקים צרכנית.

בתום השאלון יקבל כל תלמיד משוב אישי בהתאם לתשובותיו.

לסיום יתבקשו התלמידים לתאר מה גילו על עצמם בעקבות השאלון.

יחידה 3: סיכום



יחידה זו יש לקיים במליאה (בכיתה או בזום)

והיא בבחינת סיכום כולל לשתי היחידות שבהן עסקנו.

בשקופית הסיכום מופיע הציטוט הזה:

“משבר הוא זמן שבו אנשים משנים הרגלי צריכה הרבה יותר מהר מאשר בימים רגילים.”

לאחר הפעילות נהלו דיון מסכם בעזרת השאלות האלה:

- האם המשפט הזה נכון לדעתכם? נסו להסביר מדוע.
- האם אתם מתכוונים לשנות את הרגלי הצריכה שלכם? במה למשל?

במליאה או בזום הכיתתי (בעל-פה או בצ'ט) התלמידים יענו על השאלה האחרונה וישתפו בתובנות שלהם את שאר חברי הכיתה.